

Remissvar från Danscentrum Sverige, SOU 2022:44, Kreativa Sverige

Danscentrum Sverige (DC Sverige) är en av de organisationer som genom remiss från regeringen fått möjlighet att lämna synpunkter på betänkandet Kreativa Sverige (SOU 2022:44).

DC Sverige står bakom mycket i betänkandet och utgår i sitt yttrande till frågor som bedöms ha särskild betydelse utifrån Danscentrums kompetens och de ca 620 juridiska och enskilda medlemmar som vi representerar (varav flera juridiska är AB eller ideella föreningar med 2-30 koreografer/danskonstnärer) som följer har sammanställts i samverkan med DC Sverige styrelse, kansli och DCs regionala medlemsorganisationer.

Danskonstaktörerna i Sverige har gemensamt tagit fram en översiktlig beskrivning av vilka insatser som behövs för att danskonsten ska nå människor i alla segment och delar av landet. *Dansplan Sverige – en uppmaning att skapa hållbara strukturer för danskonsten i hela landet*. Dokumenten har skapats av mer än 200 mötesdeltagare och i insamlande av runt 40 tidigare skrivelser och utredningar skrivna på kommunal, regional och nationell nivå. Två av de viktigaste punkterna i Dansplan Sverige:

- Behovet av långsiktig verksamhetsfinansiering för hållbar verksamhetsutveckling, samarbeten och planering.
- Dedikerade platser för konstformen för att kunna utveckla dansen i hela landet.

Många av de slutsatser och observationer som presenteras i Kreativa Sverige förekommer i *SOU 2021:77 Från kris till kraft* samt danssektorns behovsanalys och skrivelse, *Dansplan Sverige*. DC Sverige önskar utöver det komplettera kring prioriterade strategiska områden Kreativa Sverige lägger fram:

Tvärpolitiskt ansvar

DC Sverige ställer sig mycket positiv till tanken om ett tydligt tvärpolitiskt ansvarstagande för den kreativa sektorn, och ett system som bygger på en sammanhållen strategi. Det behövs en långsiktig nationell strategi som flätar samman kulturpolitik, näringspolitik, regional utvecklingspolitik, landsbygdpolitik, arbetsmarknadspolitik, utbildningspolitik, utrikes- och handelspolitik och besöksnäringen. Viktigt är dock att kunskap från, och dialog med, branscherna finns med i arbetet. Vi vill betona att varken koordineringen av denna samverkan eller omhändertagandet av att säkra potentiella synergier får läggas på de enskilda konstnärerna. Deras arbetstid är redan tyngd av uppgifter som krävs för att administrera den professionella verksamhet de driver. Om kulturen som skapas ska vara innovativ, av hög kvalitet och finnas i hela landet behöver den vara en del av alla politikområden som utredningen nämner. Konstnärliga verksamheter bör inkluderas som den kraft de kan vara i det visionära samhällsbyggandet.

Barn och unga i hela landet har rätt att likvärdigt få möta kultur i skolan – kultur med en bredd av olika konstformer. Så är det inte idag. Ta vara på barns och ungas dansintresse och ge dem möjlighet att lokalt få tillgång till dans från förskoleålder till tiden som ung vuxen.

Sveriges Agenda 2030 är en antagen plan för förändring mot ett hållbart samhälle där det uttalas att Sverige ska vara ledande. Den innebär en successiv omställning av Sverige som modern och hållbar välfärdsstat. Nyckeln till ett framgångsrikt genomförande av agendan är att det i samhället finns en bred delaktighet i omställningen. Det är en ambitiös plan, utifrån FN:s globala mål för samarbeten globalt, nationellt, regionalt, kommunalt, mellan stat, offentlig sektor, näringslivet, forskning, sociala företag, ideell sektor och civilsamhället. Möten mellan dessa olika sektorer beskrivs som en kreativ kraft och Agenda 2030 välkomnar innovativa partnerskap på flera områden. Det finns mycket forskning inom stadsplanering kring behovet av kulturella mötesplatser men vi ser inte att de kulturella mikronivå-företagens potential tas till vara. Kulturens närvaro och dess företagare skapar delaktighet och trygghet och är en självklar pusselbit i ett hållbart demokratiskt samhälle.

Företagens förmåga

Danskonstområdets näringsidkare vill att deras omsättning ska öka. Deras drivkraft utgår däremot ifrån en konstnärlig ambition snarare än viljan att utveckla ett företag. Många verkar på marginalen och det är sällan det skapas kapital som kan användas för investeringar, eller ens för att starta ett aktiebolag. Detta beror till stor del på att den fria sektorns marknad inte kan maximeras på grund av bristande infrastruktur. Det saknas bland annat platser för produktion och möten med publik.

En möjlighet till långsiktig och hållbar planering är nödvändig för att kunna skapa samarbeten, utveckling och finansiering för kulturella verksamheters företagande. Med mer långsiktig menar vi i detta sammanhang en tidsperiod på minst tre år, något som idag saknas i vår sektor, där det finns få verksamhetsbidrag och mest projektdrivna strukturer. Vi vill dock poängtera att även projektmedlen behöver stabilitet och förstärkning. De är grunden och början för de flesta samarbetsprojekt och även en ingång för unga och nya danskonstnärers etablering.

Konstnärernas stora erfarenhet av att arbeta agilt, innovativt och processinriktat är, mycket riktigt, en tillgång för andra sektorer genom de – i utredningen – beskrivna spill-over effekterna. Ett kunskapsutbyte skulle ske i större utsträckning om kunskaps-asymmetrin och spill-over-effekten nyttjades och konstnärerna hade egna fysiska platser att verka på. Först då blir konstnärerna mer synliga och tillgängliga för samarbeten (med t.ex krya-tech).

Vi vill understryka att det är konstnärernas verksamheter som behöver platserna och uppdragen snarare än att resurserna tillfaller agenturer och myndigheter, som sedan driver kortare projekt. Det finns flera exempel som visar att när konstnärerna har möjlighet att jobba långsiktigt strategiskt med att utveckla en lokal verksamhet kommer spill-over-effekterna per automatik.

Vi anser att de 13 centrumbildningarna borde identifieras som de branschnära företagsfrämjande organisationer de är och vara naturliga samarbetspartner till t.ex Vinnova och Tillväxtverket.

Vi stödjer förslaget om förnyelse av rådgivning om företagande men vill påminna om behovet att resurssäkra den konstområdesspecifika rådgivning som tillhandahålls av de 13 centrumbildningarna. DC Sverige arbetar redan idag med våra ca 100 producerande och 500 enskilda medlemmars närvaro i hela landet, även i samarbete med många regioner och kommuner.

Det krävs stor branschkunnskap och uppdaterad kunskap för att kunna komma med adekvat rådgivning för den snabba föränderliga arbetsmarknaden som dansen verkar i. Med de resurser vi har i dag når vi inte ut i den utsträckning vi vill eller har potential till men med en finansiering som motsvarar behoven kan vi nå ut till alla danskonstnärer och stötta hela landet.

Sveriges roll i världen

Dansen är i allra högsta grad beroende av ett internationellt kontaktnät, både för konstnärlig utveckling men också för de många arbetstillfällen det genererar.

I utredningen går man in på den kreativa sektorns pågående, men i och med pandemins något avstannade, internationalisering. Vi kan bara understryka att det finns behov av att underlätta möjligheterna att bedriva internationella projekt. Samt att stöd till branschorganisationer, som DC Sverige, som samordningsnav ger större kontinuitet, nationellt genomslag och långsiktiga, mer hållbara samarbeten.

En stor del av den fria danssektorns företag erhåller offentlig finansiering. Oftast handlar det om medel för påbörjandet av projekt. För att kunna skapa förutsättningar för samarbeten, högre finansiell kunskap samt möjlighet att medverka i till exempel EU:s kreativa Europa eller Erasmus+ program krävs det stabil finansiering. En utökning av kulturområdets fleråriga verksamhetsbidrag är nödvändigt för att möjliggöra både utveckling av och laglig medverkan i så gott som alla former av samarbeten.

Arbetsmarknaden (fokus på resiliens) och Kulturell hållbarhet

Danskonsten är en expansiv konstform med en bredd av stilar och uttrycksformer. Danspubliken växer och unga har idag lika nära till att konsumera och tolka rörelser som att lyssna på musik. Om infrastrukturen förstärks kan danskonsten nå och engagera en ännu större publik och många fler deltagare i hela landet.

DC Sverige är medvetna om bristen på statistik för den fria dansen. Bristen hade stor påverkan på sektorn under pandemin då mängden av inställda föreställningar inte kunde sättas i relation till ett "normalår", vilket påverkade sektorns företagens möjligheter att erhålla pandemirelaterade stöd. Därför utvecklar DC Sverige f.n. ett statistikverktyg som alla producerande medlemmar i Danscentrum får tillgång till från och med 2023. Prototypen och testperioden har genererat stort intresse från den fria scenkonstsektorn i Norden och kvartal 1-2 år 2023 leder DC Sverige utvecklingen av egna versioner åt centrumbildningarna Teatercentrum och Manegen.

Centrumbildningarna har en viktig funktion för att skapa stabilitet och verka för sina respektive konstområdets specifika förutsättningar. Inte minst deras arbetsförmedlande uppdrag är av största betydelse då Arbetsförmedlingen Kultur och Medias uppdrag har förändrats.

Det finns en stor potential för att utveckla centrumbildningarnas förmedling ytterligare genom höjda statsbidrag. Framförallt internationellt där det krävs stabil och långsiktig närvaro för samarbeten mellan nationella organisationer. De 13 centrumbildningarna har hög kompetens inom sina respektive konstområden, och kan snabbt skala upp verksamheten för att möta behoven hos de ca 12 000 medlemmarna. Under pandemin har de fått tillfällig förstärkning, vilket gjort skillnad,

men det krävs långsiktig stabilitet för att arbeta hållbart. Som arbetsförmedlande organisationer behöver centrumbildningarna kunna ta del av resurser från det arbetsmarknadspolitiska området.

DC Sverige vill lyfta fram behovet av en jämbördig och tillgänglig kulturskola i hela landet; alla barns och ungas rätt att möta scenkonst och dans i skolan samt att de estetiska ämnena borde återinföras på gymnasiet. Som beskrivs i utredningen är kreativ talang, innovation och agilt tänkande det som driver utvecklingen i kulturella och kreativa branscher. En utvecklad bredd av egenutövande och nyfikna kulturtalanger berikar i framtiden alla branscher i Sverige, utöver de kreativa näringarnas sektorer. Forskning inom pedagogik och utbildning (ex. Art Based Learning) visar på att estetiska ämnen i skolan förbättrar utbildningsresultat inom alla ämnen och bidrar till problemlösning och innovativ förmåga. Det kommer att vara helt avgörande för att sätta Sverige på kartan och lösa framtidens globala utmaningar.

Bevisad växelverkan mellan KK-verksamheter och deras lokalisering

Vi vill understryka rapportens slutsatser i frågan om platsens betydelse för konsten och vice versa och lyfta fram den fria professionella danssektorns behov av samlokalisering med andra kreativa och kulturella verksamheter är viktig för:

- Inspiration
- Resurseffektivitet
- Nätverk/Samarbeten

Regioner och kommuner bör i samverkan med staten göra det möjligt för danskonstnärer att bo och verka lokalt. En verksamhet med en fast lokal ger ett mervärde åt regionen eller kommunen, långt utöver vad enstaka produktioner som passerar på turné kan göra. Den skapar en kontinuitet, stärker publikrelationen och den nationella infrastrukturen. Lokaler ger också möjlighet för professionella utövare att bedriva utbildnings- och kursverksamhet; en tillgång för medborgaren att utöva en konstform och en ingång för framtida professionella konstnärer. Varje ort behöver skapa detta utifrån sitt sammanhang.

Studier visar att människor stannar kvar eller flyttar till orter som erbjuder mångfald, sociala mötesplatser och kulturupplevelser. Satsningar på kulturens infrastrukturer borde definieras som satsningar inom landets hållbara utvecklingsmål – inte bli omfördelningar mellan kulturområden som alla har liknande men branschspecifika utmaningar. Att stärka långsiktig verksamhet och möjliggöra hållbarhet skapar trygghet och frihet för de fritt verksamma konstnärernas företagande, vilket även gynnar andra företag, invånarna och publiken.

På uppdrag av Danscentrums Sveriges styrelse och Danscentrums regionala medlemsorganisationer

Amy Fee

Verksamhetsledare Danscentrum Sverige